

۷ چالش بزرگ صنعت پتروشیمی

هنر تبدیل محدودیت‌ها به فرصت‌ها

محمدحسن
آهنگران

مدیر طرح‌های گروه
صنایع پتروشیمی خلیج فارس

صنعت پتروشیمی ایران به عنوان یکی از ارکان اصلی توسعه صنعتی و محور مهم صادرات غیرنفتی، نقش بسزایی در ایجاد ارزش افزوده، اشتغال‌زایی و تأمین درآمد ارزی کشور دارد. این صنعت با ظرفیت‌های گسترده در تولید محصولات پایه و پایین‌دستی، پتانسیل قابل توجهی برای توسعه اقتصادی کشور ایجاد کرده است. با وجود این، توسعه واحدهای پتروشیمی با چالش‌های جدی در تأمین منابع مالی مواجه است. این مقاله با هدف بررسی مهم‌ترین موانع مالی و راهکارهای اجرایی برای صنعت پتروشیمی کشور نگارش شده است.

۱. محدودیت منابع مالی داخلی و تنگنای

اعتباری

یکی از اصلی‌ترین موانع تأمین مالی پروژه‌های پتروشیمی، وابستگی شدید به منابع بانکی داخلی است. بانک‌ها به دلیل محدودیت منابع، نرخ بالای سود و الزامات کفایت سرمایه، توانایی تأمین مالی پروژه‌های بزرگ را ندارند. به طور مثال، پروژه‌های توسعه‌ای پتروشیمی در مناطق مختلف کشور معمولاً نیازمند سرمایه‌گذاری چندصد میلیون دلاری هستند، اما سقف تسهیلات بانکی و کوتاه بودن دوره بازپرداخت موجب افزایش هزینه تمام‌شده سرمایه‌گذاری می‌شود.

راهکار پیشنهادی در این زمینه شامل توسعه صندوق‌های پروژه داخلی، انتشار اوراق مشارکت ریالی و ارزی و استفاده از مکانیزم‌های مشارکت عمومی-خصوصی است که می‌تواند بار تأمین مالی را از بانک‌ها کاهش دهد و انعطاف‌پذیری بیشتری برای سرمایه‌گذاران ایجاد کند.

۲. دشواری جذب سرمایه‌گذاری خارجی

تحریم‌ها و محدودیت‌های بانکی بین‌المللی، فرآیند جذب سرمایه‌گذاری خارجی در صنعت پتروشیمی ایران را با مشکلات فراوان مواجه کرده است. انتقال منابع ارزی، گشایش اعتبار اسنادی و دریافت ضمانت‌های بانکی بین‌المللی، ریسک بالایی برای سرمایه‌گذاران خارجی ایجاد کرده است. در نتیجه، بسیاری از پروژه‌های پتروشیمی که نیازمند سرمایه‌گذاری کلان و تجهیزات وارداتی هستند نیز با تأخیر مواجه می‌شوند.

راهکار اجرایی برای عبور از این محدودیت‌ها شامل ایجاد بانک توسعه صنعت پتروشیمی با مأموریت تأمین مالی ارزی و ریالی، استفاده از ابزار تهاثر ارزی و بهره‌گیری از قراردادهای مشارکت بین‌المللی با سازوکار تضمین بازگشت سرمایه است.

۳. ناکارآمدی بازار سرمایه در تأمین مالی بلندمدت

بازار سرمایه ایران هنوز نقش پررنگی در تأمین منابع مالی بلندمدت طرح‌های صنعتی ندارد. ابزارهایی مانند اوراق مشارکت، صکوک و صندوق پروژه در موارد محدودی به کار گرفته شده‌اند، اما عمق بازار و نقدشوندگی پایین، مانع جذب سرمایه‌های کلان می‌شود.

این محدودیت بویژه در پروژه‌های با دوره بازگشت سرمایه طولانی محسوس است، چرا که سرمایه‌گذاران ترجیح می‌دهند منابع خود را در طرح‌های کوتاه‌مدت و کم‌ریسک‌تر سرمایه‌گذاری کنند.

پیشنهاد اجرایی شامل ایجاد صندوق‌های پروژه بزرگ با ضمانت درآمد